

Поради

Як допомогти дитині грамотно писати

Мабуть, наперед можна сказати, що жоден предмет шкільного курсу не завдає вам стільки турбот, скільки рідна мова. Мається на увазі перш за все грамотне письмо.

А чи бувають діти, як вони говорять, що пишуть грамотно, інтуїтивно, самі не знаючи, чому пишуть саме так, а не інакше. Зустрічаються, звичайно, й такі. Правда, дуже рідко. Як правило, у цих дітей надзвичайно добре розвинута зорова пам'ять. Вони багато читають і в процесі читання запам'ятовують правильне написання багатьох слів. Проте і в цих не багатьох щасливців погані справи з пунктуацією.

Все-таки більшість дітей оволодіває навичками грамотного письма з великими труднощами.

Спробуємо допомогти дітям грамотно писати. Головне для вас – набратися терпіння.

Коли ви повернулися з роботи, ваша дитина вже закінчила готувати уроки. Обов'язково попросіть показати щоденник. З мови задано вправу. Не пошкодуйте часу: нехай дитина дістане зошит і підручник, прочитає вголос завдання до вправи. Найчастіше в ній вимагається заповнити пропущені літери або розставити розділові знаки. Хай пояснить, чому саме ці літери, а не інші. Дитина пригадає правила (якщо їй буде важко пояснити написання чогось, допоможіть знайти правило в підручнику, зошиту з правил), потренується в усній мові. Уважно постежте, щоб ваша дитина не наробила помилок при переписуванні. Неправильний образ слова запам'ятовується дитині й довго заважатиме правильному написанню. Навіть така, не дуже складна перевірка вправи теж дасть користь. Але для цього, звичайно, недостатньо, якщо вже є прогалини у вивченні мови. Тому я раджу вам писати з дитиною щодня невеличкі диктанти. Де ж брати тексти?

Додому задана вправа. Виконати її треба обов'язково, то й використайте цю вправу як текст для диктанту. У вправі звичайно буває 12-14 речень. Можна продиктувати їх різними способами. Наприклад, перші двоє – троє речень диктуєте таким методом: прочитайте 2-3 рази речення повільно, виразно. Хай ваша дитина пояснить написання всіх важких слів, які зустрічаються в тексті. Особливу увагу зверніть на ті слова, в яких пропущені літери. У зв'язку з кожною з цих літер треба пригадати правило, за яким пишеться саме ця літера. Решту слів достатньо просто проказати по складах, якщо вони не викликають сумніву. Якщо ж дитина не знає, як пишеться те чи інше слово, постарайтеся разом з нею знайти в підручнику відповідне правило, а якщо не змогли відшукати, то що ж, завтра обов'язково треба запитати у вчительки, чому воно пишеться так, а не інакше.

Ось уже усі важкі для правопису слова з'ясовано. Тепер можна записувати вправу під диктовку (диктувати треба по двоє – троє слів). Тільки

обов'язково добивайтеся, щоб дитина, записуючи слова, про себе вимовляла по складах. Це дуже добре допомагає запам'ятовувати їх: одночасно працюють всі види пам'яті – логічна (розуміє, чому пише саме так), слухова (чує те, що пише), зорова (бачить кожне слово) і моторна (водить при цьому рукою). Записали 2-3 речень. Тепер продиктуйте дитині двоє – троє речень іншим способом. Їх треба записати, про себе вимовляючи кожний склад і одночасно пояснюючи (до записування слова) правило, за яким пишеться це слово. До речі, таким чином дитина вдома потренується в тому самому коментованому письмі, яким тепер багато займаються на уроках мови. Це дуже важливо – уміти одночасно з письмом пояснювати правила, за якими пишеш. Власне, сам так і доводиться робити під час контрольного диктанту в школі.

Отже, ви вже застосували два способи диктування. Тепер спробуйте третій...

Наступні двоє – троє речень просто продиктуйте. Нехай після записування цих речень дитина пояснить вам правопис усіх слів і розстановку усіх розділових знаків. Цей вид диктанту так і називається – «пояснювальний». Звичайно, він менш зручний, ніж перші два, тому що при такому способі диктування можуть виникнути помилки і потім їх доведеться виправляти. І все-таки ця робота дуже корисна.

Систематичні заняття мовою обов'язково дадуть свої плоди: ваша дитина справді навчиться добре писати диктанти.

Пишемо твір

Наскільки дитина володіє рідною мовою, як бачить світ, що думає про те, що бачить, що чує, перевіряється тільки тоді, коли їй доводиться писати твори.

Ви можете запитати: «Чи можуть батьки допомогти в цій нелегкій справі?». Звичайно, можуть.

Таким чином, дитина вперше повинна не просто списувати вправу з підручника, а писати справжній твір. Що ж це за твір? Наприклад, учителька запропонувала описати свій шлях від будинку до школи. Про що писати? Здається, все на цьому шляху таке знайоме, таке звичайне. Не пошкодуйте часу, пройдіть цей самий шлях разом, уважно придивляючись до всього: не тільки до предметів, а й до людей. Хай дитина дорогою спробує розповісти про кожну прикмету, про все, що може знадобитися для твору. Вступіть з нею у змагання. Спробуйте і самі розповісти про те саме. А як цікаво буде, якщо ви візьмете з собою блокнот та олівець і дорогою зробите в ньому найцікавіші записи.

Ваша добра порада, досвід потрібні для того, щоб підказати дитині й книжку, якою може скористатися, і словник, де знайде пояснення, що твір – це те, що ти написав сам. Тому, якщо додому задали описати осінній день, то

запозичувати звідкись такий опис не можна. Тим часом батькам іноді здається такий вияв нечемності чимось дуже зовсім звичайним. «Хто в шкільні роки так не робив», - кажуть вони, поблажливо усміхаючись. Та неправда не буває великою і малою. Вона, як свідчить народна мудрість, їсть душу. Ми, дорослі, повинні цю душу вберегти.

Тому не вибирайте найпростішого способу «допомогти»: «Гаразд, сину, лягай спати, уже пізно. Щось придумаємо!». І вранці написана старанним батьком чернетка твору вже лежить на його письмовому столі. Залишається тільки переписати його своєю рукою і поставити під таким «твором» власне ім'я.

Можливо, навіть, що раз чи двічі такий обман може пройти непоміченим. Більше того, радий «успіхами» учня, вчитель похвалить перед класом плоди батьківської праці та уяви. Добре, якщо дитина переживе гірке почуття сорому, вислухавши незаслужену похвалу. А якщо, навпаки, такий шлях добування різних благ здасться найпростішим і зручним? Що тоді? Адже крім домашніх творів, бувають і класні. Учитель обов'язково зверне увагу, що учениця, яка так чудово пише домашні твори за малюнками, не може зв'язати двох слів, коли їй доводиться те саме робити в класі. Починається процес викриття. Дуже болісний і страшний. Не треба на це наражати свою дитину.

Однак є проблема, пов'язана з твором, у розв'язанні якої ваша роль може виявитися неоцінено важливою. Уявіть собі, що синові задали твір «Як я допомагаю мамі». Ви, на жаль, виховуєте свого хлопчика так, що він звільнений від будь-яких домашніх справ. Це, звичайно, неправильно, проте за один день нічого не виправиш. Як же бути? Чи можна дозволити синові мальовниче описувати домашні справи, якщо він їх не робив? Ні, хай пише, чому він не допомагає мамі.

Розвинений розум, поєднаний з високим сумлінням, називається інтелігентністю.

Ростіть дитину так, щоб у цьому світі стало на одного інтелігента більше.

Але в першому складнику мається на увазі:

- ✚ не той розум, який виховується за допомогою головоломок і кросвордів;
- ✚ не той розум, який дає змогу здібним дітям швидко розв'язувати математичні задачі;
- ✚ не той розум, який живе в пальцях хлопчика - технаря і дозволяє йому творити чудеса викруткою і паяльником;
- ✚ не той розум, який яким людина проникає в душі інших людей, бачить їх наскрізь, керує ними;

✚ і навіть не той хитрий розум, за допомогою якого деякі люди обминають усі неприємності на своєму шляху, викручуються з найскладнішого становища...

Усі ці грані розуму по-своєму важливі й потрібні, без них не було б ні науки, ні техніки, ні суспільства, без них людині не прожити. Ці властивості даються людині природою, освітою, життєвим досвідом. Але вихованням дається саме той розум, який розрізняє добро і зло, розум для пізнання істини-той, який є основою людського духу і разом з любов'ю визначає його силу.

Розвиваючи в дитині розум, розповідайте, що він потрібен для добра і пошуку істини, а не для хитрості та егоїзму.

Розвиваючи силу, підкреслюйте, що вона потрібна для того, щоб відновити справедливість, захистити слабких, а не сама по собі.

Плекаючи талант, поясніть, що він має ціну лише тоді, коли допомагає людям жити, піднімає їх ще на один щабель у розвитку, а не для задоволення власної пихи чи честолюбства.

Одним словом, треба пам'ятати:

Тому, хто не осягнув науки добра, усяка інша наука завдає лише шкоди.

Важливо виховувати совісних дітей – це державна справа. Якщо наші діти будуть совісними й добрими, все інше додасться.

Зі школи, з життя вони самі будуть вибирати і всотувати в себе все добре й чесне. Але не можна будувати третій і п'ятий поверхи там, де немає фундаменту.

Дорогі батьки! Ви – найперші й найважливіші вчителі Вашої дитини. Перша його школа – Ваш дім. Дві речі Ви можете подарувати своїй дитині на все життя: одна – коріння, а друга – крила!

З повагою психологічна служба НВК «Дзвіночок»